# הסיפור החסידי

## הרב שניאור קץ ע"ה | חסד ושפלות

**הרב שניאור זלמן מרדכי קץ**, מייסד מוסדות נחלת ישראל במגדל העמק, בנו של הרב מנחם מענדל קץ, מרבני ישיבת כפר הרא"ה. היה יליד כפר הרא"ה והיה מקורב בצעירותו לרב משה צבי נריה זצ"ל, למד ולימד בישיבת ההסדר בשילה במשך שנים רבות, לאחר מכן לימד בכולל ובגרעין התורני בבית שמש. הקים את מוסדות נחלת ישראל, תחילה בכפר הנוער הדתי בכפר חסידים ולאחר מכן במגדל העמק, והעמיד תלמידים רבים לתורה, חסידות ולעבודת ה' פנימית. הסתלק י' באלול השתא, ונטמן במגדל העמק.

סיפר תלמיד: כשהייתי בכיתה ט' רציתי לדבר עם הרב שניאור על עניין שדורש זמן מה, וביקשתי לדבר איתו.

זה היה בתחילת השנה, ולקח כמה ימים עד שהרב אמר לי: נועם, בוא היום ב22:00 אלי הביתה.

כשהגעתי, הרב שניאור התחיל להעמיס את הרכב ואמר לי: "בא תעזור לי להביא כמה דברים מהבית". הרמנו יחד ארגזים גדולים וכבדים, ארוזים בחובבניות מיוחדת לרב שניאור ומלאים בשימורים, קטניות, שמן ומאכלים נוספים. משם נסענו לחיפה או קרית אתא, העלינו הכל לדירה בעיר, ואז הרב שניאור הוציא מעטפה ואמר לי: מחילה נועם, תחכה לי ברכב? אני לא רוצה שבני המשפחה יתביישו".

משם נסענו לתחנת דלק, ומיד כשהגענו התחיל הרב לדבר בישירות עם המתדלק: "יהודי קדוש, מה עם התונה? לא הגיע הזמן להתחתן?" המתדלק היה מופתע, והשיב: "רבינו אני מתחתן עוד שבועיים!!" הרב שניאור כמובן שמח איתו, ואז שאל: "אז מה עם תפילין?" ענה הבחור: האמת? אני מת להניח תפילין. אבל אין לי. אם היה לי הייתי מניח". הרב לקח את החשבונית של הדלק, וכתב את מספר הטלפון של הדלקן הקדוש. יומיים לאחר מכן, כששאלתי אותו על כך, סיפר שכבר השיג ליהודי תפילין...

הנושא שדיברנו עליו במהלך הנסיעה זכור לי רק במעורפל, אבל סיפורי הצדיקים שחוויתי והיחם החם של הרב שניאור, עדיין חקוקים בליבי. חבל על האבדין.

***

תלמיד נוסף מספר: זה היה כשלמדתי בישיבה התיכונית בכפר חסידים. המצב הכלכלי שלי היה לא טוב, ואני הייתי בחור ביישן ושקט. לא שתפתי פרטים עם אף אחד.

יום חמישי אחד בערב, ניגש אליי הרב שניאור ואמר: בא איתי, אני צריך אותך למשהו. באתי איתו ברכב, לא ידעתי לאן נוסעים, ואז הגענו למכולת ברכסים והרב אמר: "בוא תעזור לי". התחלנו בקניות, והוא העמים בענלה עוד ועוד מצרכים, חשובים וגם לא. ירקות, עוף, חטיפים ועוד ועוד. לא הבנתי מה קורה, ולמה אני שם, ובסוף הקנייה הוא הגיע לקופה וביקש מהמנהל לרשום לו במחברת. העפתי מבט וראיתי שיש שם הרבה מאוד שורות של חובות — זאת אומרת שהוא עושה קנייה כזאת לעיתים קרובות.

העמסנו את הרכב ונסענו חזרה לישיבה, ואמרתי לרב שאני צריך להזדרז כי עוד מעט יש לי הסעה הביתה. הוא אמר: "כן, אני יודע". הגענו לחניה שליד בית המדרש, לשם גם הגיעה ההסעה, ולפתע הוא לקח את הקניות והעמים אותם להסעה

---

נכתב על ידי יהודה הס.

תוך שהוא אומר לי: "הנה, זה בשבילך, שיהיה שבת שלום!"

רק אז נפלו לי האסימונים: הוא עשה לי תרגיל כזה, כי אני הייתי מתבייש ולא רוצה לקבל ממנו עזרה. גם אין סיכוי שהייתי מסכים להעמים קניות על הסעה בין הרגליים של כולם, אז הרב שניאור העמים בעצמו.

***

סיפור שסיפרו בישיבה מספר על הרב שניאור, שראה נער מסתובב בלילה במגדל העמק. הרב פנה אליו והם דיברו קצת, והנער סיפר שהוא בבעיה: הוא לא גר בעיר, ואין לו איפה לישון בלילה. הרב שניאור אמר מיד: "יש איזה ישיבה למעלה, שאתה יכול לישון בה". הנער פנה אל הרב ושאל אותו: "מה בדיוק לעשות? פשוט להיכנס לישיבה?" ענה הרב: "כן, תיכנס לישיבה ותגיד להם ש'שניאור אב הבית' אמר שאתה יכול לישון פה"...

הרב שניאור ע"ה היה ידוע בפשטות והענווה שלו, וגם בחסד השופע שקרן ממנו לכל עבר. והנה, מבואר בחסידות כי ישנם שני סוגים של חסד:

החסד האחד נובע מרוממות, מתחושה שכל העולם ודברי הערך שבו הם קטני ערך — ואין כל בעיה להעניק מהם עוד ועוד. זהו החסד האלוקי, וזו הסיבה שהמקובלים הראשונים כינו אותו "הגדולה" (כבפסוק "לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת" וכו') — חסד שכל העולמות השופעים ממנו הם רק קו דק של אור, הצצה קטנה לגדולה אין סופית.

החסד השני נובע דווקא משפלות — מתחושה של הנותן כי כל הסובבים יקרים וחשובים ממנו, ולכן ראוי לתת להם את כל אשר לו. דוגמה לחסד כזה הוא אברהם אבינו, שנתן לאורחים את כל רכושו ומרצו — כשהוא רואה בכך דבר טבעי, ומתבטא "ואנכי עפר ואפר". אם לא היה מרגיש כך, היה החסד שלו מוגבל: הוא היה משפיע לזולת רק מה שנשאר לו אחרי ההוצאות ההכרחיות, או אפילו מחליט שאין לו יכולת לתת, כי הוא זקוק לחלוטין לכל מה שיש לו. אלא שהנחת העבודה של אברהם אבינו לא היתה "יש לי", אלא "יש עבור אחרים".

חסד כזה אפיין את הרב שניאור, שהיה מוכן ללא היסוס לבצע קניה גדולה עבור משפחה נזקקת, לתת מקום לינה לנער משוטט או להשאיל את הרכב לבחור שנזקק לכך בלי תנאים ושאלות.

עם זאת, דווקא אברהם אבינו נקרא "הגדול בענקים". שורש החסד הגדול של השפלות, הנכון לתת לזולת הכל, הוא בחסד העליון של ה', הנותן עוד ועוד בלי שיגרע ממנו דבר. "מאן דאיהו זעיר, איהו רב" — והממעט את עצמו ואת תחושת הבעלות שלו על רכושו, מפנה מקום לחסד האלוקי להופיע בעולם ולהשפיע רב חסד לברואיו.